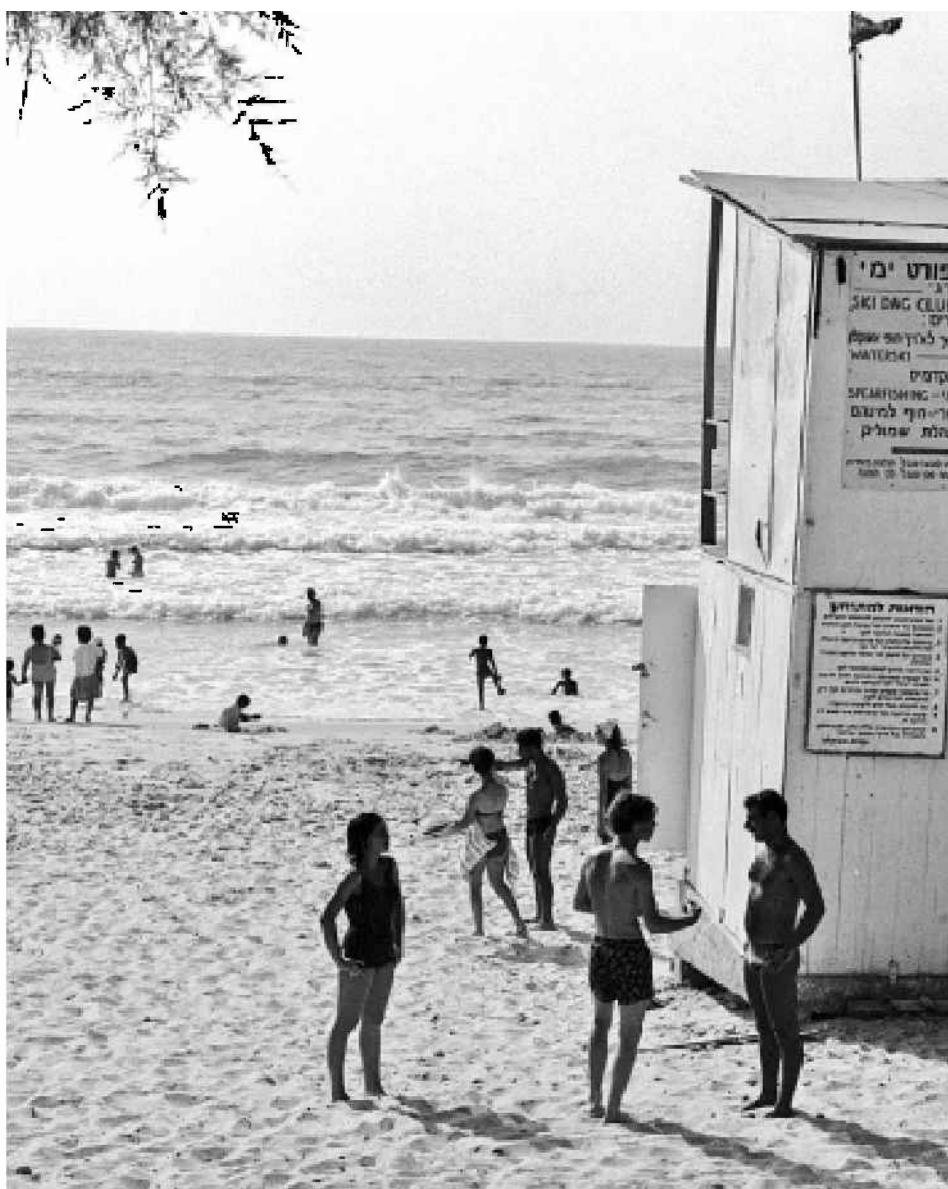

25.97x33.33	1	4	עמוד	הארץ - ספרים	02/10/2013	39011555-9
הקיבוץ המאוחד הוצאה לאו - 77070						

חוף אשקלון, שנות ה-60. היופי והקיטש צילום: משה פרידן, לע"מ

מגילת האש והתשוקה

הרומן של מיכל גוברין עוצם עיניים בכוח ומנסה לספר אגדה מימי היופי והתום: ישראל של שנות ה-60. אבל המציאות חודרת מבעד לכל

אהבה על החוף

מיכל גוברין. הוצאת הקיבוץ המאוחד, 224 עמ', 92 שקלים

עינת יקיר

נטינה בגפו; מואיזו בא אחרי מותה של אמו ומשאריר כפריז ילד ואשה שאיננו אוהב. דווקא האנטיזה היא קרקע לטרנספורמציה, הכרוכה באובדן בתולים, ממשיים או מטאפוריים.

כל גיבורי הספר הזה, ובכללם מרקורי, הכלב הצהוב ומכמיר הלב, נאחזים בבתוליהם ממש כשם שהם רוצים לפרוק אותם מעליהם. החוף כמהות יכול להיות מטאפורה יפה לזה, בין אפשרויות התעוזה של הים לבין הבטחת הבית. לא בכדי בוחי רת גוברין למקם את הספר שלה בציר הזוה, שהוא מקום עשיר של בדיקה. החוף (בין יבשה לים), המוריד ערוב לבית לבית המלון), אשקלון (בין ישראל לעזה) - הם כולם מרחבי ביניים בתוליים, רגע לפני שחוללו במלחמה בפרט ובתרבות בכלל. הם כמו חוברים זה לזה בפסקול הנאיבי והרביק של שנות ה-60, הרוחש לאורך הספר, ובראשו השיר

ספר "אהבה על החוף" מאת מיכל גוברין מתואר קיץ אחד בראשית שנות ה-60. שלוש דמויות, אבודות כל אחת בדרכה, דחוטות רגש, מסתבכות זו בזו בקשרי אהבה: אסתר - נערה דתייה, אלכס/אלח' נדרו - עולה חדש, ומואיז - יהודי-צרפתי המבקר בארץ. הם נפגשים במועדון על חוף ימה של אשק' לון, במרחב הפרוץ הזה, שלכל אחד מהם הוא אנטי-תזה לבית שהותירו מאחור: אסתר מתגנבת למקום חרף האיסור התרבותי-החברתי; אלכס היגר מארג'

רה דווקא בהתעקשות על האגדה של הסיפור. היא שבה אל עולם הנטוע בין "Put Your Head on My Shoulder" של פול אנקה ל"מגילת האש" של ביאליק ל"שיר "למדבר" של חיים חפר - שלושה מיתוסים עמוסים לעיפה המאומצים כאן מחדש על ידי כל אחד מהגיבורים ברעננות ובדבקות. בסופו של דבר, גוברין בוחרת במימושה של האהבה על החוף, כשם הספר בכלל וכמהלך העלילתי בפרט.

"בְּסֵמָה, בסמה מוצ'ו" (נשקיני, נשקיני המון) של קונסואלו ולסקו המקסיקאית. על רקע השיר הזה אפשר להתערסל עוד ועוד ולהיותו בר כבד מוגן ונטוע.

זה המשחק, וכולם בספר הזה משחקים בבתוליהם במלוא הרצינות והתשוקה: אסתר לובשת שמלת כתפיות ומתנודדת בה; אלכס בודק את גבולות המבט כברמן; מואיז מתמסר לאפשרויות מיניות חדשות. אבל אפילו הוא, שלהבדיל מאסתר ואלכס הוא כבר גבר מבוגר ובשל ובעל עבר מיני עשיר, אפילו הוא, שגורר את אסתר למלון שהוא שוהה בו, אינו מסוגל לממש את תשוקתו ברגע האמת. ברגע זה המעבר אל הגשמי נראה גם כעבורו מסיכון, בלתי הפיך, זורע הרס; שום רכות או גמישות או מורכבות או בשלות לא מתממשת אצלו ברגע הזה. ברגע הזה שבה אליו האימה הנוקשה של הבתולים כהיעדר מגע מכאן או כהתנפלות גסה, מסורבלת, נטולת שליטה, מאוחר יותר.

אלא שמרחבי הביניים הבתוליים האלה, נכתבים, כאמור, בשעה מאוחרת מאוד, שבה המשמעויות המצטברות של ההגירה והרבי-תרברי תיות והאחרות ושולי התברה היו ללחם חוק, ו"התלכלכו" כולם באירועים פוליטיים-תרברי תיים רבים ומטלטלים ששינו וריכדו את יחסינו הנאיבי אליהם. מתוך הקריאה עולה שאלה על נקודת המוצא של גוברין כסופרת. הספר, הכתוב ביופי רב, ופורש במלאות ובדיקוק את עלילות המשנה של דמויות נוספות, הופך את הקורא בר בכד לנאיבי כמעט בעצמו. הוא מעמיד את הקורא אי-אז בשנות ה-80, בשעה שכל המושגים הללו החלו להפציע יחד, במרוכז, כמעט כהתגלות, חושפים אתרים שלמים דחויים או מודחקים, ונוי תנים להם פה ומקום. האם גוברין מכוונת אותנו שוב אל הרגע הזה, למשל, של שנות ה-80 הכותי בות את שנות ה-60? או האם היא מבקשת להת-חיל מחדש? האם אפשר להתחיל מחדש, עכשיו, כשכל העולמות שהיא נוגעת בהם באיזו ראשו-ניות מצולקים כבר ממגע? השאלה הזאת נותרת פתוחה.

ואולי הנוכחות העכשווית של גוברין קשו-

האם אפשר להתחיל מחדש, עכשיו, כשכל העולמות שהיא נוגעת בהם באיזו ראשוניות מצולקים כבר ממגע? השאלה הזאת נותרת פתוחה

היא בוחרת לחבר בין עלילותיהם של הגיבורים הזרים זה לזה באמצעות עלילות המשנה העשירות של דמויות אחרות שהיא טווה בספר, וליצור בכך בין השלושה זיקה הגדולה יותר מזו הנראית לעין. כמו במגילת אסתר, היא בוחרת לייצר את אסתר היפהפייה שוב מתוך הסתר הפנים, ומתוך ההיאחזות הנוראה שלה במגילה האחרת של ביאליק, שהיא כשלעצמה יצירה המשחקת בתחרי מי האגדה והמיתוס באמצעות אווירת המסתורין הגורלית שבה ובאמצעות המשחק המשולש שבין אלוהים למלאך לגולה. משם שואבת אסתר את כוחה, ובפרט מן השורות "נפשי שאלה המון אהבה, המון אהבה", המחברת בין המגילות. גוברין בוחרת לסמן דווקא את אזורי היופי והתום שבשירי שנות ה-60, בניסיון לבודד מתוכם את ארומת הקיטש העורפתי. גוברין מתעקשת דווקא על האגדה, כאילו במחיר עצימת עיניים. זה מעשה מעניין, שלם בדרכו ונאמן לעצמו, שתוצאותיו מעלות שאלות ברגע שהוא פוקע החוצה, אל המרחב העכשווי.